

Könyvtári Levelező / lap

A TARTALOMBÓL

Bemutatkoznak az
ODR tagkönyvtárai

Ötvenéves a Békés
Megyei Könyvtár
(konferencia)

Vége az olvasás
évének? (Tanácskozás
Celldömölkön)

Ingyenes
szövegfelolvasó
szoftver

Harmadszor
találkoztak a muzeális
állománnyal
rendelkező könyvtárak,
negyedszer az internet-
könyvtárosok

Családi
vetélkedősorozat az
olvasásról

A Külügyminisztérium
könyvtári projektjének
részvevői, az idej
nyertesek

2002/6

PÉCS-BARANYAI

ÜNNEPI
KÖNYVHÉT

2002. június 6-10.

ÜNNEPI KÖNYVHÉT

2002. június 6-10.

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG
MEGYE

2002. május 24-június 15.

ÜNNEPI KÖNYVHÉT
2002.

Eszter-Házi-Zeyher Megyei
Művelődési Központ és Könyvtár

A. I. BAKÓZI PÉCSI MEGYEI KÖNYVTÁRI ÜNNEPI KÖZVETÍTŐ

Ünnepi Könyvhét
2002
Május 24 - Június 15

A Békés Megyei Könyvtár és az ODR

A Békés Megyei Könyvtár nagy hangsúlyt fektet szolgáltatásainak kiterjesztésére. A megyei könyvtárak sorában az elsők között állunk a nem megyeszékhelyi lakosok békés megyei könyvtári tagságának számát illetően, és ugyanígy jó a „helyezésünk” a könyvtárközi kölcsönzések tekintetében is. ODR-tagkönyvtár lévén, örömmel nyugtáztuk az évek óta kapott jelzéseket, melyek szerint könyvtárközi szolgáltatásunk hatékonyan működik. Kétségtelen tény, hogy ezt a hatékony működést jelentős mértékben segítette és segíti az ODR keretében kapott minisztériumi támogatás.

1998		1999		2000		2001		2002	
Dok. vásárl.	Esz-közre	Dok. vásárl.	Esz-közre	Dok. vásárl.	Esz-közre	Dok. vásárl.	Esz-közre	Dok. vásárl.	Esz-közre
700 E Ft	—	2 M Ft	300 E Ft	2 M Ft	295 E Ft	2,3 M Ft	800 E Ft	2,5 M Ft	350 E Ft

Az első évben némi fejtörést okozott a támogatás felhasználása. Mindent és mindenből sokat akartunk, a folyamatosan épített dezideráta katalógusunk gyors felszámolását reméltük. Hiszen ott voltak mögöttünk a könyvesbolti kínálatból naprakészen tájékozott olvasóink, akik elvárták tőlünk igényeik kielégítését.

Meg kellett tanulnunk, hogy az *ODR feladata elsősorban nem a helyben jelentkező kérések teljesítésének javítása, hanem a rendszerszerű működés biztosításával az információ, a dokumentum eljuttatása más települések lakóihoz, más könyvtárak olvasóihoz.* Végül is a folyamatos szóbeli és írásos tájékoztatók révén minden a helyére került, és az ODR mindannyiunk (szolgáltató és igénybevevő) számára a minőségi könyvtárközi szolgáltatást erősíti.

A szolgáltatás minőségi fejlődését eredményezték a támogatásból megvalósult *eszközfejlesztések.* Két alkalommal fénymásoló gépet vásároltunk. Először az 1999-ben nyert összeget dupláztuk meg más pályázaton (Soros Alapít-

vány) nyert támogatással, így egy nagyon jó gépet sikerült beszereznünk, majd 2001-ben egy újabb gép beállításával még gyorsabbak lettünk. A 2000-ben vett számítógép mind a könyvrendelésnél, mind a könyvtárközi kölcsönzések e-mailen történő intézésénél nagyon nagy segítséget jelent. Az idei támogatás eszközre fordítható keretéből újabb számítógépet vásárolunk, mely a kérések teljesítésében és továbbításában gyorsabb ügyintézés tesz lehetővé.

Az *ODR-ben kapott összegek fokozatosan emelkednek,* megadva az esélyét annak, hogy a könyvárakkal lépést tudjunk tartani, és a könyvtárközi kéréseket mind nagyobb számban ki tudjuk elégíteni. Tavaly végre elértük, hogy egy-egy nagyon keresett könyvből 4-5 példányt is beszerezhettünk. Ez számunkra nagy öröm, hiszen minden egyes példánnyal csökken a visszatartott olvasók, illetve a nem teljesített kérések száma. Az eltelt négy év tapasztalatai alapján (immár belekezdve az ötödik évbe) az *állománygyarapítás* szempontjából rutinosan végezzük a

Évek	Máshonnan kapott		Másnak adott	
	Kérések száma	Teljesítések száma	Kérések száma	Teljesítések száma
1997	nem regisztrált	59	nem regisztrált	350
1998	nem regisztrált	66	nem regisztrált	431
1999	nem regisztrált	103	nem regisztrált	622
2000	177	168	nem regisztrált	771
2001	140	140	1025	977*

*Az általunk nem teljesíthető kéréseket természetesen továbbítjuk más ODR-tagkönyvtárba.

támogatással, annak elköltésével járó feladatokat. Az első évben még nehézséget okozott, hogy a pénzt a Magyar Államkincstár Programfinanszírozási Igazgatóságától kellett utólag megigényelni, tehát itt az elszámolás egy kicsit bonyolult volt, de ma már ez is rugalmasabban működik. Az utóbbi év folyamán kialakítottuk azokat a technikákat is, amelyekkel a támogatásból vásárolt dokumentumok bármikor kimutathatók az állományból:

- a dokumentumok a feldolgozás során az adatbázisban ODR jelzést kapnak,
- a könyveken lévő raktári jelzet mellett egy ODR jelzésű pecsétet használunk,
- a számlákon is jelöljük az ODR-keretben történt vásárlás tényét.

A vásárlások lebonyolításánál a legegyszerűbb és leggazdaságosabb mód, ha a Könyvtárellátónál vagy a Kódex Könyvárúháznál vásárolunk. Itt harminc százalék a kedvezmény, és nincs adat-szolgáltatási kötelezettségünk az ODR-adatbázisba, mert az adatokat ők automatikusan továbbítják. Gyakran mégis szívesebben fogjuk meg a dolgok nehezebbik végét, szeretjük felkutatni, kézbe venni, átlapozni, megismerni a könyveket. Ezért többször meglátogatjuk a közel és távolabb lévő egyetemi és főiskolai jegyzetboltokat (Debrecen Szeged, Miskolc). Igaz, itt ritkán kapunk kedvezményt és jelentősen kell a lelőhely-adatbázisba is, de vállaljuk a plusz terhet, mert ilyenkor „kincsekhez” lehet hozzájutni. Ezekre az utakra az állománygyarapító könyvtárost elkíséri a könyvtárközi kölcsönzéssel foglalkozó kollégák egyike is.

Nagy segítség az ODR részéről, hogy átvállalja a könyv-

tárközi kölcsönzés során felmerült postaköltségeket. A helyi (békéscsabai) postával történt egyeztetés után lehetőség nyílt arra, hogy más könyvtárak térítésmentesen adják fel a számunkra visszaküldött dokumentumokat. Így valóban a könyvtári rendszer tagjainak érezhetik magukat, az ő olvasói is térítésmentesen juthatnak a helyi könyvtárból hiányzó, de a könyvtárközi kölcsönzés rendszerében hozzáférhető, szükséges dokumentumokhoz.

Megyénkben hagyománya van a könyvtárközi kölcsönzésnek, hiszen évtizedeken át szűkös volt a dokumentumvásárlásra fordítható pénzügyi keret. A mindenkori szabályokhoz igazodva élünk és éltek a megye könyvtárosai a könyvtárközi adta lehetőségekkel. 1985-től (az új könyvtár átadásának éve) napjainkig folyamatos a változás. Az igények mennyiségileg nőttek és minőségileg is átalakultak, szembevetően az ODR beindulásától kezdődően (lásd a fenti táblázatot!).

Korábban főként olyan dokumentumokat kérünk, amelyek csak szakkönyvtárban, egyetemi

vagy nagyobb közművelődési könyvtárban voltak megtalálhatók. A megye többi könyvtára is hiába fordult hozzánk segítségért, kérésüket nagyon gyakran továbbítottuk, és általában 3–4 hét múlva kaptuk meg a kért könyvet. Olykor késve, amikor már nem volt aktuális.

Ma már olvasótermi állományunkat is a könyvtárközi kölcsönzésben jelentkező igényeknek megfelelően tudjuk alakítani. Az ún. „divatos témák” kötelező irodalmát többpéldányossá tettük és tesszük, hogy mindig legyen – ha rövidebb időre is – küldhető dokumentum. Ilyen téma például a *kommunikáció, a pedagógia, a pénzügy, a pszichológia, a szociológia, a vezetés- és szervezéstudomány*. Egyre több könyvtárközi kérés fut be hozzánk az Európai Unióra vonatkozóan, akár idegen nyelven is, és egyre több kérést kapunk például a *jogtudomány* terén megjelent angol nyelvű könyvekre. Az ODR támogatásával ezen témák irodalmának választékát is szélesítjük, a példányszámot bővítjük.

A dokumentumvásárlás mennyiségi és minőségi bővülése mellett továbbra is adódnak olyan igények, melyeket csak más könyvtár állományából tudunk kielégíteni. Természetesen itt is a gyorsaság a lényeg, ennek érdekében vezettük be az e-mailen és a webes felületen történő könyvtárközi kölcsönzést. Az ODR-adatbázis használata közben fogalmazódott meg bennünk, hogy a saját könyvtárunk állományából történő könyvtárközi kölcsönzést is célszerű lenne hasonlóképpen megoldani.

A számítógépes kapcsolat révén gyakorlatilag az egész ország könyvtárainak katalógusában kereshetünk, illetve kereshetnek az olvasók, akikkel folyamatosan ismertetjük meg az ODR-t és az adatbázis használatát, melynek segítségével mi is korrekt tájékoztatást nyújtunk arról, hogy a keresett mű hol található és kölcsönözhető-e. A kérések közvetlenek, a teljesítés érdekében nem kell a hagyományos utakat végigjárni.

Szolgáltatásunk már régen nem marad megyénk határain belül, hiszen több esetben kaptunk már könyvtárközi kérést a Dunántúlról vagy Észak-Magyarországról is, amit teljesíteni tudtunk.

A fejlődés egyik eleme a könyvtárközi kölcsönzésben a *másolatok kérése*. A könyvek és folyóiratok árának emelkedésével számuk egyre nő, igyekszünk az igényeket kielégíteni – a szerzői jogi szabályok betartásával –, térítés ellené-

Az 1985. augusztus 20-án átadott új könyvtárépület

ben. A megyei folyóirat lelőhely-adatbázis alapján könyvtárunk folyóirat-gyűjteménye is a magas színvonalú könyvtárközi szolgáltatás része lett.

Azt, hogy mennyire fontos szempont a gyorsaság, mutatja az is, hogy egyre több esetben faxon kérjük, illetve továbbítjuk az olvasó által igényelt másolatokat. (A következő eszközigényünk egy faxberendezés lesz.) A másolás következménye a könyvek, folyóiratok gyorsabb rongálódása, ami különösen az egy példányban meglévő művek esetében gond, ezért is bír nagy jelentőséggel az ODR-támogatás adta lehetőség több példány vásárlására. Így válik a megye minden könyvtárának olvasója a megyei könyvtár olvasójává, így tud a legkisebb település könyvtára is esélyegyenlőséget jelentő szolgáltatást nyújtani.

Az utóbbi időben a könyvtárközi kérések színesedtek. A könyvek, a fénymásolatok mellett *hangkazetták* kölcsönzésére is van igény. Nő azoknak a köre, akik „hangos könyveket” kérnek a település könyvtárán keresztül, és nem csak a csökkentlátók részére.

Új jelenség a könyvtárközi kérések esetén, hogy nem konkrét címet határoznak meg, hanem „csak” a témát, megbízva a könyvtárközi kölcsönzést végző könyvtáros kutatói, ajánlási tevékenységében, ami felelősségteljes, gyors és pontos munkát követel. Ezen igények kielégítése érdekében dolgozunk, használjuk a hagyományos tájékoztatási dokumentumokat és az elektronikus eszközöket, és állítjuk össze a kölcsönzési „csomagot”. Valljuk, hogy ma már nem lehet ok arra, hogy egy információhoz, egy dokumentumhoz ne lehessen hozzájutni.

A könyvtárközi kölcsönzésben szerzett tapasztalatokra alapozva az idén bevezettük a távkölcsönzést megyénk pedagógusai részére. Egy előre elküldött nyomtatvány kitöltése és visszaküldése után a megyei könyvtári tagsággal rendelkezők beiratkozott olvasóként kölcsönöznek. Kéréseiket levélben, telefonon, faxon vagy e-mailen közvetlenül hozzánk küldik el, a kért dokumentumot a foglalkoztató oktatási intézmény (vagy kérésükre a település) könyvtárába küldjük, és onnan kapjuk vissza.

Várakozásunkon felüli az érdeklődés és az igénybevétel, könyvtárközi kapcsolataink bővültek. Különösen nagy jelentőségű ez a szolgáltatás azokon a kis településeken, ahol egyszemélyes a könyvtár, és az olvasóval való közvetlen kapcsolatfelvétellel nagy terhet vettünk le a könyvtáros válláról, nem mellékesen pedig a költségek is csökkentek. Ezt a szolgáltatást az ODR-támogatás nélkül nem tudtuk volna ilyen hatékonyan, magas színvonalon biztosítani.

Könyvtárunkban a könyvtárközi kölcsönzés valódi csapatmunka, a beszerzéstől az igények kielégítéséig. ODR-tagkönyvtárrá válva könyvtárhasználóinknak, szolgáltatásaink igénybevevőinek a száma folyamatosan emelkedik. Törekvésünk továbbra is az, hogy az ODR-támogatásból történő beszerzéseinket is az olvasói igényekhez igazítsuk, hiszen a preferált témák évről évre változnak. Ezekkel lépést kell tartani, nem feledve az értékmegőrzést, a változatosságot tartalmi tekintetben és az információhordozók tekintetében is.

A könyvtár elérhetősége:

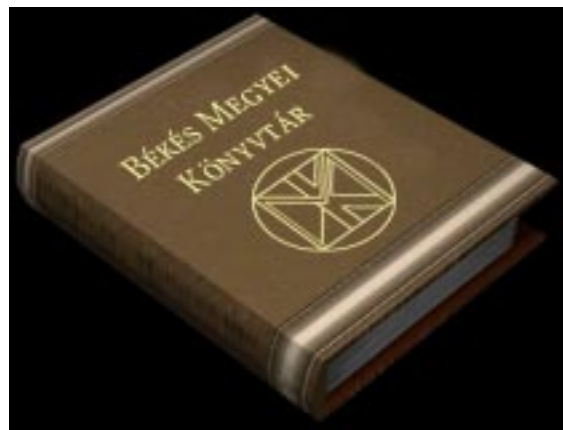
Webcím: www.bmk.iif.hu

Cím: 5601 Békéscsaba, Derkovits sor 1.

Telefon/fax: (66) 454-354/122

E-mail: kkozi@bmk.hu

(Benkóné Tóth Edit, Kertész Albertné)

A Semmelweis Egyetem Testnevelési és Sporttudományi Kar (TF) Könyvtára

Könyvtárunk az ország egyetlen testnevelési és sporttudományi szakgyűjteménye. Nyilvános könyvtári feladatokat is ellátunk, az egyetem oktatóin, hallgatóin kívül más felsőoktatási intézményeket, a testnevelési és sportmozgalom testületeit, szervezeteit, intézményeit is kiszolgáljuk.

A könyvtár egyidős az anyaintézménnyel, 1925-ben 113 kötettel alakult meg. A több hagyatéék és gyűjtemény megvásárlásával gyarapodó könyvtárról a következőket mondta 1941-ben a Magyar Királyi Testnevelési Főiskola igazgatója: „...vitathatatlanul a világ első ilyenmű szakkönyvtára lett”. A II. világháborúban, Budapest ostromakor a könyvtár muzeális értékű különgyűjteménye és katalógusai megsemmisültek, amelyek a későbbiekben pótolhatatlannak bizonyultak.

Könyvtárunk az idők folyamán számos szervezeti és szakmai változáson ment keresztül, állománya jelentősen gyarapodott, mára eléri a 96 ezer kötetet. Az egyetemi integráció keretében a TF a Semmelweis Egyetem kara lett, így könyvtárunk ma kari könyvtárként, két osztállyal működik. A *könyvtári osztály* a hagyományos könyvtári feladatokat, a *dokumentációs osztály* pedig a hazai folyóiratok feltárását és a szakirodalmi szolgáltatásokat végzi. A *szaklevéltár* gyűjti, rendezi és tárolja a karon keletkezett iratokat. A *nyomdaüzem* a hallgatók tankönyv- és jegyzetigényeit elégíti ki.

Teljességre törekvően gyűjtjük a hazai, válogatva a külföldi sport és testnevelés témájú kiadványokat, valamint a határterületek irodalmát. A hazai szakirodalom feldolgozását saját on-line adatbázisunkban végezzük, a külföldit CD-ROM-okból közvetítjük az olvasóknak.

Állományunk megoszlása:

58 000 könyv

14 000 bekötött folyóirat

6500 szakdolgozat

11 000 szakfordítás

Ezeket egészítik ki a nem hagyományos dokumentumok, közel háromszáz videokazetta, har-